יב: המביא גט פרק ראשון גיטין

ולימא ליה הקדש עד האידנא כו'. לענין עשה עמי ואיני זנך ניחא דלא אמר ליה הקדש הכי אע"ג דרבו מלי אמר ליה משום דפשיטא דהקדש ניחא ליה שלא יצאת בגרעה: **פחות** משוה פרוטה. פי' בקונטרס דאין הקדש חל על פחות משוה פרוטה והקשה רבינו יצחק תנגן בהזהב (נ"מ דף נה.) חמש פרוטות הן ליתני שש פרוטות הן דאין הקדש חל על פחות משוה פרוטה ואומר ר"י דהכא היינו טעמא שאין בדעתו של מקדיש שיחול על פחות משוה פרוטה: **שבתו** ורפואתו לרבו. שבתו היינו שבת קטנה וגדולה דהיינו נזק וה"ה נער ונושא לרבו לרבנן דר' יהודה דאמרי בהמוכל (כ"ק דף פז.) דיש לעבד נושא ונתן נקט להו משום דאין מידוש שהן לרבו אבל בשבתו קמ"ל דאע"ג דשקיל הרב שבת דידיה לא מיחייב במזונותיו דיכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך והא דפריך בסמוך שבתו פשיטא ה"פ פשיטא דשבתו לרבו אף ע"פ שלא יוצגו כיון דיכול הרב לומר לעבד עשה עמי כו' ולא הוה לי' לר' יוחנן למינקט קוטע יד עבדו של מכירו אלא הוה ליה למימר בהדיא יכול הרב לומר לעבד כו' אם לא בא להשמיענו דבר אחר ומשני דנקט קוטע יד עבדו לאשמעינן חידוש שני דרפואתו לרבו דהיינו נער דסמא חריפא כדמסיק דה"א שיהא לעצמו כמו רפואתו שהיא לעצמו גם כשיקבול נער כדי להרויח שכר רפואתו יהא לעצמו אבל נער קטיעת היד פשיטא לרבו ולהכי לא תני וכן לנושא. ר"י: **שמע** מינה יכול ש"מ. ומ"מ ר' יוחנן היכי מוקי פלוגתייהו דרשב"ג ורבנן דלעיל דלא מצי למימר דפליגי דמר סבר יכול ומ"ס אינו יכול כדפריך לעיל ואי כדאסיקנן לעיל דאמר לא מעשה ידיך במזונותיך ובשני בנורת לא פליג כו' מ"מ לר"ש אינו יכול ר"ל דאע"ג דשאר אינו יכול דבשאר שנים ימלא מרחמים יותר כשיחזור על הפתחים מבשני בנורת:

רפואתו דידיה הוא. והא דתנן בפרק המוכל (נ"ק פז.) (ב) בעבד כנעני שלו פטור מכולן שמא יש לחלק דאע"ג דשחבל בו אחר נותן רפואתו לעבד הוא שחבל בעבדו לא מיחייב אי נמי דאי ליה סמא חריפא דפטור מן המוכר כדאמרת הכא(ד):

שאם היה עבד בהן פוסלו מן התרומה. ואם תאמר טפי הוה ליה למנקט לפי שאוקרו בשפחה דשייך אף בעבד ישראל וי"ל דלדנרייהס קאמר להו דסברי אדרבה הרי מתירו בגת חורין: **השבתוני** על המזונות. רבנן שהשיבו לו ומה אם ירצה שלא לזונו רשאי היו סבורין הא דקאמר ר"מ שאם היה עבד כהן פוסלו מן התרומה הוי חוב לו לפי שנותן לו הרב מזונות ברוח בשביל שיש תרומה הרבה לכהנים או משום שיש מצוה באכילת תרומה ומשום הכי מהדרי ליה ומה אם ירצה שלא לזונו וקאמר להו ר"מ השבתוני על המזונות מה תשיבוני על התרומה שאפילו לא ירצה הרב לזונו יש חובה דמכל מקום מוצא העבד לקנות תרומה בזול יותר מן החולין וגם חולקין לו על הגורן לר"י דאמר (כתובות דף כח:) חולקין תרומה לעבד אע"פ שאין רבו עמו: **ובי** תימא אי בעי זריק ליה ניטא. ומ"ת מה בכך מ"מ חוב הוא לו זה השחרור שפוסלו מתרומה וי"ל דקסבר דלא חשיב ליה חובה מה שמקבלו זה כיון דאפילו אם לא יקבלנו יכול רבו לפוסלו מתרומה בענין אחר אי נמי ה"פ אי בעי זריק ליה האדון ניטא ספק קרוב לו וספק קרוב לעבד ואסר בתרומה ובשפחה ובגת חורין וטוב לו להיות משוחרר וכן אי בעי שקיל מרבע זוזי מישראל ופסיל ליה מתרומה ועדיין הוא עבד: **שביק** ליה ועריק **ואזיל לעלמא**. משמע דאי עריק אוכל בתרומה ומ"ת ה ליחוש שמא מכרו לישראל ומיתסר בתרומה וי"ל דלא שכיח שיקנהו ישראל מאחר שברח:

ומה

לוה ואוכל להעדפה ולימא ליה הקדש עד השתא סגי לך בלא העדפה והשתא נמי תיסגי לך בלא העדפה הקדש גופיה ניחא לי' כי היכי דלשבח עבדיה עושה ופורע קמא קמא קדיש ליה אבפחות פחות משוה פרוטה הכי נמי מסתברא דאמר רב המקדיש ידי עבדו אותו העבד עושה ואוכל דאי לא עבדא מאן פלח ליה אי אמרת בשלמא הך במעלה ואינו יכול והא בשאינו מעלה שפיר אלא אי אמרת הך בשאינו מעלה ויכול דאי לא עבדא מאן פלח ליה מאן דבעי ניפלחיה אלא לאו ש"מ אינו יכול שמע מינה ת"ש דאמר ר' יוחנן גהקוטע יד עבדו של חבירו נותן שבתו ורפואתו לרבו ואותו העבד ניזון מן הצדקה ש"מ יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך הכא במאי עסקי' במעלה לו מזונות אי הכי אמאי ניזון מן הצדקה להעדפה אי הכי ניזון מיבעי ליה אלא לאו ש"מ יכול ש"מ אמר מר נותן שבתו ורפואתו לרבו שבתו פשיטא רפואתו איצטריכא ליה רפואתו דידיה היא דבעי איתסויי ביה דלא צריכא דאמדוה לחמשא יומי ועבדו ליה סמא חריפא ואתסי בתלתא יומי מהו דתימא צערא דידיה הוא קמ"ל תניא אא"ר אלעזר אמרנו לו למאיר והלא בזכות הוא לעבד שיוצא מתחת ידי רבו לחירות אמר לנו חוב הוא לו שאם היה עבד כהן פוסלו מן התרומה אמרנו לו והלא מה אם ירצה שלא לזונו ושלא לפרנסו רשאי אמר לנו ומה אילו עבד כהן שברח ואשת כהן שמרדה על בעלה הלא אוכלין בתרומה וזה אינו אוכל אבל אשה חוב הוא לה שכן פסלה מן התרומה ומפסידה מן המזונות מאי קאמרו ליה ומאי קא מהדר להו ה"ק להו השבתוני על המזונות מה תשיבוני על התרומה וכי תימרו אי בעי זריק ליה גיטא ופסיל ליה שביק ליה ועריק ואזיל לעלמא ומה

ד) לוה ואוכל עושה ופורע. לא יעשה תחלה דפרוטה קמייתא קדשה לה ושוב אסור לו אלא לוה תחילה ואוכל ועושה פחות פחות משוה פרוטה ופורע כדמפרש לקמיה. וקס"ד בשאין מעלה לו מזונות וקאמר דיכול להקדיש אלמא יכול לומר לו עשה עמי ואיני זנך: **להעדפה**. מזונות מרווחין יותר מה שאין דרך בעליו להאכילו: **דלשבח עבדיה**. בגוף כרי"ש: **כפחות פחות משוה פרוטה**. עד שלא תצטרף הפרוטה יפרענה דלא חייל הקדש אפחות משוה פרוטה: **ס"ג מסתברא**. דבמעלה לו מזונות קאמר: **דאי לא עבדא מאן פלח ליה**. שמאחר שאין עושין לו מאכל מה יאכל העבד הזה מי יעבדנו ומי יזנן לו מזונות: **אי אמרת בשלמא**. הך דלעיל דקאמר רב דחל הקדש: **במעלה לו מזונות** קאמר ואין יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך: **והא**. דקאמר לא חייל הקדש בשאינו מעלה שפיר: **אלא אי אמרת**. קמייתא בשאינו מעלה ואפילו הכי חייל הקדש דיכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך: **דאי לא עבדא מאן פלח ליה**. בתמיה מאן דבעי ניפלחיה: **ס"ש**. דאיכא אמורא אחריתא דפליג עליה דרב: **נותן שבתו ורפואתו לרבו**. שבתו שכר בטלתו בחליו ואע"פ שנותן לו דמי ידו רואין אותו כאילו הוא שומר קישואין דעדיין הוא רואי לכך כשיעמוד מחליו: **ורפואתו**. לקמיה פריך הא בעי למיתנא לרופא. הוא הדין לנזקו ועברו אלא נזקו לא איצטריך דהייתו דמי ידו ופשיטא דלרבא הוא דאפחתיה מכספיה ועברו ומי בכלל רפואתו דהכא הוא כדמפרש לקמיה דהאי רפואתו לערא דסמא חריפא הוא וה"ה נמי לעבר המכה. ומדקאמר שבתו לרבו והוא ניזון מן הצדקה ש"מ יכול הרב כו': **להעדפה**. שהוא צריך מפני חליו להוסיף על מזונותיו: **ניזון**. משמע מזונות כדי חייו: **פרנסה**. היינו כל שאר צרכיו בלשון לעז קונרי"ר: **פשיטא**. דלרבו הוא אלא למאן דיהוי הרי מעשה ידיו לרבו ואי לאשמועינן אע"פ שאינו זו ולמימרא דיכול הרב כו' ימלא אותו העבד ניזון מן הצדקה ותו לא: **דאמדוה לחמשא יומי**. ליתן לרופא שכר חמשת הימים: **לערא דידיה**. וסד"א לערא לא זכי ליה רחמנא: **קמ"ל**. דבכל שבת הבא לידו זוכה בו רבו כשורו וחמורו: **אמרנו לו למאיר** גרסינן. מפני שחבירו הוא אינו קורבו רבי: **ומה והלא אם ירצה שלא לזונו רשאי**. נמצא שאינו מפסידו בשחרורו לגוף: **אכל אשה חוב הוא לה**. רבנן קאמרי לה כלומר בהיות ולאי מודינא: **מאי קאמרי ליה ומאי קמהדר להו**. כלומר תשובה שהשיבם ומה עבד כהן שברח מה תשובה היא למה שאמרו לו על המזונות: **השבתוני על המזונות**. שאינו זו משלו: **מה תשיבוני על התרומה**. שהרי כל זמן שלא שחררו הוא הולך ואוכל תרומה בכל מקום בשביל רבו: **וכי תימא**. ולאי קבלת שליח זו אינה חוב לאי בעי מריה זריק ליה ניטא כרשות הרבים כתוך ד' אמות: **ופסיל ליה**. שהרי משוחרר הוא זו אינה רשאי לאיהו שביק ליה מיד ולא יתלה עצמו למקום שיוכל לפוסלו בזריקת גט: **ואזיל לעלמא**. ואכיל תרומה:

וחה

מסורת הש"ס

ג) [תוספתא פ"ג], ב) [נ"מ יט.], ג) שיך לע"ל, ד) [וע' תוס' כ"ק פז. ד"ה בעבד].

גליון הש"ס

תוד"ה שביק ליה וכו' לתוס שפא פברו. ע' בהרי"ן קיקוסין פ"ב דף רכה ע"ב:

הגהות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה רפואתו כו' החובבל בעבד כו':

לעזי רש"י

קונרי"ר [קונרי"ד]. ציור. צרכים.

עין משפט נר מצוה

עה א מי' פ"ו מהל' ערכין הלכה יט:
עו ב ג מי' פ"ד מהל' מוכר ומפקיע הל' י סמג עשין ע עוש"ע רי"ד סימן רסז סמי' כא ועוש"ע מ"מ סי' תכד סעי' ג:
עז ד מי' פ"ו מהל' תרומות הל' ט טור"ד סימן שלא:

תוספות רי"ד

תניא א"ר אלעזר אמרנו למאיר והלא זכות הוא לעבד לצאת מתחת ידי רבו לחירות ואמר לנו חוב הוא לו שאם יהיה עבד כהן פוסלו מן התרומה אמרנו לו והלא מה אם ירצה שלא לזונו ושלא לפרנסו רשאי אמר לנו ומה אילו עבד כהן שברח ואשת כהן שמרדה על בעלה הלא הן אוכלין בתרומה וזה אינו אוכל אבל אשה חוב הוא לה שכן פסלה מן התרומה ומפסידה מן המזונות מאי קא"ל ומאי קמהדר להו סי' הוא אומר חוב הוא לו שאם היה העבד כהן פוסלו מן התרומה וגם נוטלו (ס"א והשענו לו) מן המזונות וגם הוא חזר ואמר להן מן התרומה עבד כהן שברח וכו' ומהדר הכי קא"ל שאם היה עבד כהן פוסלו מן התרומה סי' אע"פ שזכות הוא לו שיצא לחירות מ"מ יש בו צד חובה לענין תרומה וכיון שיש בו צד חובה אין חבין לו לאדם אלא כפניו אמרנו לו והלא אם ירצה וכו' סי' יכול למנעו ממנו מזונות בין חולין ובין תרומה א"כ נמצא שהשליח הזה שום חובה אינו עושה לו אמר להן השבתוני על המזונות מה תשיבוני על התרומה סי' במזונותיו יכול למנעו בין מחולין בין מתרומה אבל מתרומה בעלמא לא מצי מנע ליה והשליח הזה פוסלו אפי' מתרומה בעלמא א"כ נמצא שחוב הוא לו וכ"ת זריק ליה ניטא ופסיל ליה סי' והרי נמצא שבלא השליח נמי יכול לפוסלו מתרומה בעלמא שביק ליה ועריק ואזיל לעלמא ומה אילו עבד כהן שברח ואשת כהן שמרדה על בעלה הלא אין אוכלין וזה שהשליח קיבל לו ניטו אינו אוכל סי' לא מצי למפסליה בביטא דעריק ואזיל לעלמא אבל ע"י שליח מצי למפסליה בכל היכא דאיתיה דמשעה דמטי ניטא לידיה דשליח זכה לו ויצא ב"ח. ומכאן מוכיח דבהנעת הגט ליד השליח אע"פ שלא הגיע ליד העבד הוי משוחרר שאם צריך שיגיע ליד העבד שביק ליה נמי ועריק אלא ודאי ע"י זכוי השליח יכול לשחרר בכל מקום שהוא אע"פ שלא יגיע לידו. שפיר

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com